

Erland Theodor och Sophie Klingberg

Erland Theodor Klingberg

(17/8 1821 Ödeby – 19/2 1914 Uppsala)

Erland Theodor Klingberg föddes 17/8 1821 i Ödeby prästgård (Närke), där hans far Carl Kristoffer (1780-1867) var komminister (senare prost) och gift med hans mor Eva Margareta, född Pfeiff, (1781-1851). De hade barnen: Carl Jonas (1815-84), Eva (1816-34), Clas Adolf (1818-34), Mathilda Charlotta (1820-75), Erland Theodor (1821-1914), Hedvig Augusta (1822-1912) och Emanuel Knut (1825-1905).

Han började i Örebro apologistkola (nuv. Karolinska skolan) 1832 och tog examen 7/6 1836. Han var 1837-38 lärare i Fru Tersmedens privatskola hemma i Ödeby, sedan började han bruksbanan som elev vid Gammelbo bruk (i Ramsberg, Västmanland) febr 1839 - maj 1842.

Erland Theodor blev sedan från 1842 (från 20 års ålder!) inspektör vid en rad olika bruk:

maj 1842 - nov 1842 Molnebo (vid Morgongåva, Uppland)

nov 1842 - nov 1843 Isåsa kopparverk (vid Mårdsäter, Närke)

nov 1843 - nov 1844 Flögfors kopparverk (vid Ramsberg, norr om Lindesberg, Västmanland)

feb 1845 - maj 1851 Annefors järnbruk (i Fröjered, en mil norr om Tidaholm, Västergötland)

maj 1851 - nov 1859 Tidaholms bruk (Västergötland).

Erland Theodor avancerade sedan till disponent och verkställande direktör för Hällefors bruk (Västmanland) nov 1859 - okt 1866. Detta var uppenbarligen höjdpunkten i hans karriär, men nov 1866 blev han istället förvaltare för det betydligt mindre Gustavsströms bruk (Värmland), som ägdes av Hällefors, och där blev han kvar 20 år till hösten 1886, då han pensionerades och flyttade till Uppsala med sin fru och de yngsta barnen. Titeln disponent behöll han, och han var uppenbarligen stolt över den - till och med hans fru skriver ibland "Disponenten" i sin dagbok.

Det är oklart varför Erland fick lämna Hällefors för en lägre post, men det verkar snarare bero på ändrade ägarförhållanden än på att han misslyckats, och att han fick en hedervärd reträttpost.¹ Men man undrar vad han tyckte om detta, och vad han och familjen tyckte om att byta ner sig från den stora herrgården i Hällefors till en mycket mindre i det mer avlägsna Gustavsström.

¹ Senare delen av Erlands karriär hänger nära samman med Hans von Essen (1820-1894). Hans von Essen kom från Tidaholmstrakten, och drev från 1843 Annefors bruk, där Erland alltså anställdes 1845. 1846 köpte Hans von Essen Tidaholms bruk och började bygga ut det. (Han räknas som staden Tidaholms grundare.) Han tog alltså dit Erland 1851. Men Hans von Essen hade även genom sin fru ärvt 1/3 av Hällefors bruk 1856, och drev även detta, och han skickade tydligen dit Erland Klingberg som en pålitlig disponent. Erland kvarstår som disponent när Hällefors bruk ombildas till aktiebolag 1864, med Hans von Essen som överdisponent och ensam styrelse. Men 1866 orkar Hans von Essen inte med Hällefors längre utan koncentrerar sig på Tidaholm (åtm. delvis p.g.a. ekonomiska problem för företagen), och 1/11 1866 avgår både han och Erland Klingberg, och efterträds av Theodor Svedberg.

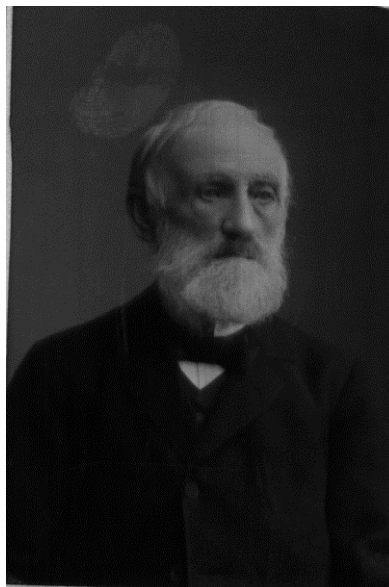
Det är också oklart varför de valde att sedan flytta till Uppsala, som väl ingen i familjen haft anknytning till tidigare, mer än att sönerna Viktor och Fredrik studerat resp. studerade där.

I Uppsala bodde de på flera olika adresser (se bilagan); åtminstone från 1897 bodde de på Jernbrogatan 2 (nuv. S:t Olofsgatan 2) där de bodde till 1908, då de flyttade till det nybyggda "Vasahuset" på Vasagatan 1, där de bodde kvar resten av livet.

Erland Theodor träffade uppenbarligen sin fru Sophie Baalack (f. 1832) under åren i Västergötland. Hon bodde till oktober 1851 i Korsberga, en knapp mil norr om Annefors, och flyttade sedan (när hennes mor gifte om sig) till Berga en mil söder om Tidaholm, alltså ungefär samtidigt som Erland Theodor flyttade till Tidaholm (en mil söder om Annefors). De gifte sig på Berga 1854.

Erland och Sophie fick 9 barn: Richard, Viktor och Sigrid i Tidaholm, Marie-Louise, Carl, Axel och Erland i Hällefors samt Knut och Elsa i Gustavsström. Av de 6 sönerna fortsatte Richard med järnbruk, Viktor och Fredrik blev läkare, Carl blev grosshandlare och Erland och Knut blev militärer; Erland sysslade i det civila också med järnbruk och gifte sig dessutom med en bruksägardotter och drev Mackmyra bruk. Av de 3 döttrarna gifte sig Sigrid med en brukspatron och Marie-Louise och Elsa med två bröder Müntzing, båda verksamma på pappersbruk.² Tre av sönerna emigrerade: Richard och Carl till England samt Viktor till Sydafrika. Sonen Erland kom att försörja sina åldriga föräldrar, och dessutom tillbringade de alla jular och somrar efter 1908 på Mackmyra.

Erland dog 19/2 1914 och är begravd på Uppsala gamla kyrkogård.



Erland Theodor Klingberg (17/8 1821 Ödeby – 19/2 1914 Uppsala)

² Dessa bröder var dessutom sysslingar med sina fruar; deras farmor var Lovisa Fredrika Müntzing, f. Klingberg (1782-1861) som var syster till Erland Theodors far Carl Kristoffer (1780-1867) och som gifte sig med Johannes Müntzing. En annan faster till Erland Theodor, Ulrika Eleonora Klingberg (1786-1862), gifte sig med Johannes bror Gustaf Fredrik Müntzing (1774-1820), så det hände två gånger att två systrar Klingberg gifte sig med två bröder Müntzing.

Sophie Klingberg, f. Baalack

(26/8 1832 Östhamra, Munktorp – 10/3 1925 Uppsala)

Sofia Christina Charlotta Amalia föddes den 26/8 1832 på Östhamra i Munktorps sn (Västmanland). Hon var äldsta barn och dotter till Carl Gustaf Baalack (1800-1848), possessionat (godsägare), och hans hustru Amalia Flodin (1808-1885).

Familjen flyttade 1838 till Stora Hamrum i Korsberga (1,5 mil norr om Tidaholm) där fadern avled 1848. Paret hade då fått följande barn:

1. Sofia (1832-1925)
2. Maria (1834-1929)
3. Carl Gustaf (1837-41)
4. Emma Gunilla Ingeborg (1839-43)
5. Amalia Constantia (1843-1934)
6. Emma Gustava Ulrika (1844-1907)
7. Georg (1845-61)
8. Mathilda (1847-60)

Modern Amalia gifte 1851 om sig med kronfogde Johan Justus Wennerbom. De bodde sedan på Berga (1 mil söder om Tidaholm) i Västergötland med Amalias sex och Wennerboms två yngsta barn (tillsammans 8 barn under 20 år). Modern Amalia avlider 1885.

1854	8/1	(22 år)	gifter sig på Berga med Erland Theodor Klingberg och flyttar till Tidaholm
1854	20/12		sonen Rickard föds
1856	14/9	(24)	sonen Viktor föds
1858	17/6	(25)	dottern Sigrid föds
1859		(27)	familjen flyttar till Hällefors
1860	10/3	(27)	dottern Marie-Louise föds
1863	28/2	(30)	sonen Carl föds

1864	4/9	(32)	sonen Fredrik föds
1866	29/6	(33)	sonen Erland Theodor föds
1866		(34)	flyttar till Gustavsström
1871	4/12	(39)	sonen Knut föds
1875	2/12	(43)	dottern Elsa föds
1886		(54)	flyttar till Uppsala
1904	8/1	(71)	firar Guldbröllop på Mackmyra
1908		(76)	flyttar till Vasagatan 1 i Uppsala
1914	8/1	(81)	firar Diamantbröllop i Falun
1914	19/2	(81)	maken Erland Theodor avlider
1925	10/3	(92)	avlider i hemmet, begravd på Uppsala Gamla Kyrkogård



Sophie Klingberg (26/8 1832 Munktorp – 10/3 1925 Uppsala)

Erland Theodor och Sophie Klingbergs barn

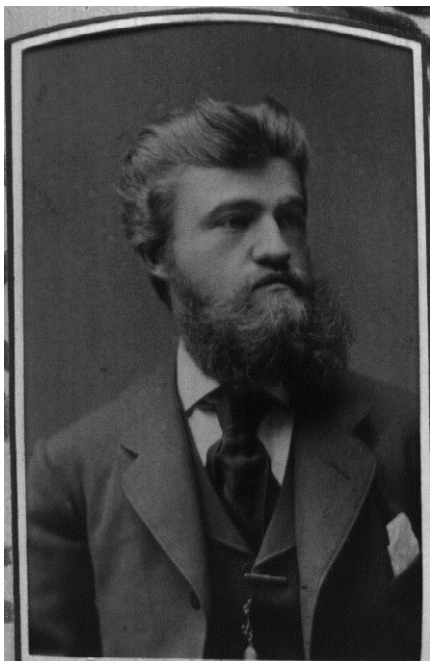
1. Richard

Richard Theodor föddes 20/12 1854 i Tidaholm. Han gick på läroverket i Örebro 1865-1871 och avlade studentexamen som privatist i Strängnäs våren 1872. Han studerade till bergsingenjör vid Tekniska högskolan i Stockholm 1875-78. Därefter arbetade han som ingenjör vid Lesjöfors bruk 1878-79, Liljendals bruk 1880-83 och Degerfors bruk 1883-84.

Richard emigrerade 1885 till Sheffield i England där han var representant för svenska järn- och ståltillverkare samt exportörer.

Richard gifte sig i Sheffield 26/5 1887 med Eliza Thackray (1855-1938) och fick med henne tre döttrar: Sigrid Mary Eleonora (1888-1889), Ingeborg (1890-1967) gift Flugel, som blev kvar i England och gifte sig där, samt Sigrid (1892-1984) gift Yllner, som flyttade till Sverige och gifte sig där.

Richard dog i Sheffield redan 13/10 1907.



Richard Klingberg (20/12 1854 Tidaholm – 13/10 1907 Sheffield)

2. Viktor

Viktor Emanuel föddes 14/9 1856 i Tidaholm. Han gick i läroverket i Örebro 1867-1876, då han tog studentexamen där. Han studerade till läkare i Uppsala, och blev medicine kandidat 1885 samt medicine licentiat i Lund 1890. Han arbetade som läkare på flera ställen, däribland i Älvdalen 1892-1894, men misslyckades med att få fast anställning där, varefter han våren 1894 emigrerade till Sydafrika. Han for med båt från London till Kapstaden, och for först till Johannesburg, men där fanns redan över 100 läkare, så han reste vidare och arbetade de närmaste åren på ett antal olika platser, utspridda över ett stort område (upp till 2000 km från Kapstaden): Bulawayo (Matabeleland, nuv. Zimbabwe) 1894-95, Gwelo (Matabeleland, nuv. Zimbabwe) 1895-1896, Beira (Portugisiska Östafrika, nuv. Moçambique) 1897, Christiana (Transvaal) 1898, Ngqeleni (Pondoland) 1899-1902; sedan hade han praktik i Dordrecht 1902-1915 (minst) och slutligen Johannesburg (åtm. från 1919).

Viktor gifte sig 25/12 1912 i Sydafrika med Marthie de Klerck (1883-?). Han fick inga egna barn men de hade en fosterson (en föräldralös släkting till hans fru).

Viktor var amatörbotaniker och samlade växter från bl.a. Matabeleland som han skickade till Naturhistoriska riksmuseet, där 19 av hans växtexemplar finns. Den tyske botanikern Matfeldt namngav en korgblommig växt (i korsörtssläktet) [*Senecio klingbergii*](#) efter honom. (Men numera anses detta vara samma art som *Senecio discifolius* så namnet används inte.)

Viktor var en stor besvikelse för sin far, dels för att han sällan hörde av sig men kanske framför allt för de stora skulder han hade, dels till brodern Richard och dels till olika personer i Sverige; i åtminstone ett fall fick hans far och bröder betala som borgenärer. Viktor skriver själv att han emigrerade för att han inte kunde se någon utväg att betala sina skulder med att stanna i Sverige. I varje brev hem talar han om att han skickat pengar, eller inte kunnat det just nu.

Viktor kom såvitt vi vet aldrig hem till Sverige igen. Han dog i Johannesburg 8/8 1947.



Viktor Klingberg (14/9 1856 Tidaholm – 8/8 1947 Johannesburg)

3. Sigrid

Eva Sigrid Augusta föddes 17/6 1858 i Tidaholm. Hon gifte sig 20/6 1878 med brukspatron Erik Harald Nordlander (1853-1920) på Hagge bruk utanför Smedjebacken och bodde där till sin död. De fick fyra barn: Axel (1879-1962), Hugo (1883-1939), Greta (1888-1967) gift Tham, Rut (1895-1980) gift Udd.

Sigrid dog i cancer i Stockholm den 14/9 1914.



Sigrid Klingberg (17/6 1858 Tidaholm – 14/9 1914 Stockholm)

4. Marie-Louise

Amalia Maria Lovisa, kallad Marie-Louise eller Missen, föddes 10/3 1860 i Hällefors.

Hon gifte sig 12/4 1882 med ingenjören Alvar Müntzing (1848-1917) som arbetade i pappersindustrin och bland annat uppfann det s.k. kraftpappret. De bodde i Munksjö till 1896, sedan i Timsfors (Markaryd) 1897-1902, och från 1902 i Stockholm.

De hade fyra barn: Nils (1887-1967), Gunhild (1891-1985) gift William-Olsson, Wilhelm (1893-1941) och Sigrid (1899-1981) gift Hellström.

Marie-Louise dog i Stockholm 28/6 1928.

5. Carl

Carl Gustaf föddes 28/2 1863 i Hällefors. Han gick på läroverket i Örebro 1874-1883, då han tog studentexamen där. Han emigrerade sedan som 20-åring 1883 till London, där han först var anställd på två handelskontor och 1891 öppnade egen grosshandlarfirma (ägg och smör).

Vi vet inte mycket om Carl. Tidvis gick affärerna bra och han hade gott om pengar,³ men åtminstone en gång (1897) fick han hjälp av Richard. 1911 hade han stora ekonomiska svårigheter, och tycks ha gått i konkurs. Vi vet inte om han redde upp detta och fortsatte som grosshandlare eller om han senare gjorde något annat.⁴

Det är mycket möjligt att han någon gång besökte Sverige, men hittills känner vi bara till olika gånger han skriver att han tänkt komma men av olika anledningar inte kunnat. Han besökte däremot Richard i Sheffield ibland (åtminstone ett antal jular).

Carl förblev ogift. Han dog 5/1 1934 på Libury Hall i Munden utanför London, som då var ett ålderdomshem för tyskar och andra utlänningar. Dödsboets behållning var 150£ 15s 2d (vilket motsvarar ca 3 000 kr. 1934 eller 90 000 kr. 2014).

³ Viktor skriver i ett brev 1912 att Carl hade levt väl högt som ung (på 1890-talet) och gjort av med 400 pund om året (ungefär 8 000 kronor, motsvarande 500 000 kr. 2014).

⁴ Carl står som grosshandlare i Sv. Släktkalendern 1915-16 och 1919. Detta tyder på att han lyckades fortsätta verksamheten, men det kan ju också vara en skönmålning.

6. Fredrik

Axel Fredrik föddes 4/9 1864 i Hällefors. Han gick på läroverket i Örebro 1874-1883 och avlade då studentexamen där. Han studerade medicin i Uppsala 1883–1888 och blev medicine kandidat 1888 samt medicine licentiat vid Karolinska institutet 1893. Han arbetade därefter som läkare på olika ställen i Stockholm, från 1898 som distriktsläkare.

Fredrik gifte sig 15/5 1904 i Stockholm med Elsa Bergstedt (1877-1958). De fick tre barn: Sixten (1906-2003), Enar (1912-74), Axel (1913-87).

Fredrik dog i Stockholm 10/4 1938.

7. Erland

Erland Theodor föddes 29/6 1866 i Hällefors, och flyttade några månader senare med familjen till Gustavsström.⁵ Han gick på läroverket i Örebro 1876-1884 och avlade studentexamen som privatist i Skara 1885. Han började 1885 som volontär vid Kungl. Dalregementet och blev så småningom kapten där (major vid pensioneringen 1916). Dalregementet samlades årligen på Rommehed i Stora Tuna för övningar, men mellan mötena var officerarna hemma och kunde ha civila arbeten; Erland var före giftermålet bland annat bokhållare på Hagge bruk (hos sin svåger Harald Nordlander), och 1897 blev han disponent för Mackmyra bruk (där dock järnbruket lagts ned) som då ägdes av hans svärmor Emma Fogelmarck och som ärvdes av hans fru 1910. Erland var senare även bl.a. VD i Mackmyra sulfat AB och ordförande i Smedjebackens valsverk AB.

Erland gifte sig 2/10 1895 på Mackmyra med Anna Fogelmarck (1867–1953). De bosatte sig på Mackmyra, först i "Parkvillan"⁶. 1908 flyttade Dalregementet till kaserner i Falun och officersyrket blev en heltidssyssla, och Erland med familj flyttade till Falun, där de bodde i en stor lägenhet på Krautmeyers gård vid Kristinegatan. Sommarlov och jullov tillbringades dock på Mackmyra. Efter Erlands pensionering 1916 flyttade familjen tillbaka till herrgården på Mackmyra. De skaffade också en våning i Gävle (i Gevaliapalatset, N. Kungsgatan 11).

Erland och Anna fick sex barn: Axel (1896-1971), Erland (1898-1981), Paco (1899-1900), Kajsa (Ulla) (1901-23), Wilhelm (1902-94), Carl (1905-1990).

Erland dog 22/7 1938.



Erland Theodor Klingberg (29/6 1866 Hällefors – 22/7 1938)

⁵ Det talades i senare generationer mest om att han varit född i Hällefors, medan Gustavsström sällan nämndes trots att han alltså växte upp där. Det var nog också ett tecken på att Gustavsström var en flytt nedåt i karriären.

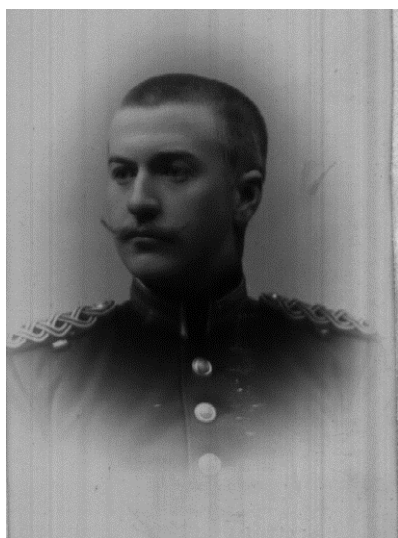
⁶ Annas mor Emma Fogelmarck bodde på herrgården till sin död 1910, då Anna ärvde Mackmyra.

8. Knut

Knut föddes i Gustavsström 4/12 1871. Han gick på läroverket i Örebro 1883-1886 och i Uppsala 1886-1892, då han avlade studentexamen där. Knut började 1892 som volontär vid Kungl. Jönköpings regemente, och blev 1894 förflyttad till Dalregementet (där hans storebror Erland redan var officer) och blev senare kapten där. 1918 blev han major vid Vaxholms grenadjärregemente, varifrån han tog avsked 1926. Knut tjänstgjorde i Persien som major 1914-15, som en av de svenska officerare som organiserade ledde gendarmeriet i Persien 1911-15.

Knut gifte sig 12/10 1903 med Mary-Ann Ossbahr (1879-1943). De fick inga barn.

Knut dog i Gävle 19/5 1959.



Knut Klingberg (4/12 1871 Gustavsström – 19/5 1959 Gävle)

9. Elsa

Elsa Aurora Sofia föddes 2/12 1875 i Gustavsström. Hon gifte sig 29/11 1899 med Johnny Müntzing (1866–1943), kamrer på Timsfors pappersbruk i Markaryd. De fick fem barn: Greta (1901-73), Kerstin (1902-90), Gerda (1904-99), Sven (1906-93), Sture (1915-88).

Elsa dog i Markaryd 23/3 1957.



Elsa Klingberg (2/12 1875 Gustavsström – 23/3 1957 Markaryd)

Avskrift ur "Dagboksanteckningar af Sophie Klingberg"

Mars månad 1914

Då jag sist skref några rader i denna lilla uppsatsbok, den 16 februari, kunde jag ej ana hur ödesdiger slutet av månaden skulle komma att te sig för mig ty allt gick sin gilla gång, det som besökte oss tyckte att Disponenten såg så kry ut, men då fötterna började svullna sade han en gång att detta är ej goda tecken, och besvärligt för dig att sköta. Men gjorde jag så gerna och var glad att kunna göra det. Natten till den 19 februari sof han dåligt och sade på morgonen att vi ska be en Läkare att jag får något rogifvande så vi ringde upp Doktorn Clason som lofvade komma. Medan sängen bäddades om satt han i nattrock och filter och på min fråga om han ville lägga sig innan Doktorn kom, svarade han "jag sitter så skönt här". Jag borstade hans hår och strök med min hand eau de coulogne i pannan och tog ett lite handarbete samt bredde ännu en filt öfver honom. Om en stund frågade ånyo om han ville lägga sig ty nu kommer Doktorn, med då fick jag ej något svar utan gick att taga emot Doktorn, och sade att min man sofver, så jag näns ej väcka honom. Doktorn sade efter att noga undersökt: Han sofver fru Klingberg för att aldrig vakna mer! Och jag stod ensam, och de sextio åren af vårt lyckliga lif vid hvarandras sida stod som ett lefvande panorama för mitt inre öga och jag tänkte genast på hans ord, några dagar förut, att "det blir synd om dig Sofie, men det är godt att du har barn som både kan och vill hjälpa dig". Och Gud vare lof, så är det – det kommo snart hit och allt gick så väl. Elsa kom också och stannade ett par veckor hos mig.

Begrafningen var så högtidlig i all sin enkelhet. Sedan man förtärt en kopp bouljong, varmt vin och konfekt och började stora klockan ljuda till uppbrott och den vackra kistan med sina buketter och kransar bars ut till Likvagnen af fyra vana bärare som gjorde sin sak så väl. I fyra Täckvagnar följde vi efter till Domkyrkan där orgeln brusade så högtidligt emot oss. Kistan ställdes på en katafalk i koret och kransar som ej rymdes på kistan lades omkring. Domprosten Berggren jordfäste och pastor Lindberg med sin härliga röst utförde begrafningsmässan vid altaret. Derefter sjöngo en dubbelkvartett af O.D. bakom altaret ett par av våra vackraste sånger och det är af gripande skönhet! De sjöngo äfven ett par sånger vid grafven. Middagsbordet var vackert med en stor och två mindre vaser med narcisser och fint björklöf. Men endast 12 personer kunde ha plats. Maten bestod af stort smörgåsbord med åtskilliga varma kötträtter, omeletter och konserver och så inkokt lax med majonäs – fogel med brynt potatis, lök, pickels, svart vinbärssylt och äppelgelé, Mocca tårta. ost, smör och hett öl och viner – kaffe, likör m.m. Thé och smörgåsar på bricka, öl och mjölk. Andra dagen efter frukosten kl 10 reste alla så det blef så tomt, men Elsa stannade som var godt för mig i min ensamhet. Och nu är denna månad slut och påsken stundar och vi skriva i morgon den första april och jag ordnar till någonting obehagligt som heter bouppteckning och alltid måste ske då någon af hufvudpersonerna lämnat det jordiska lifvet!

Erland Theodor och Sophie Klingbergs adresser i Uppsala (1886-1925)

1886 Sysslomansgatan 15/Skolgatan 6 (kv. Hervor)⁷

Detta är familjens första adress i Uppsala dit man flyttar 6/8.

1889 Sysslomansgatan 9 (kv. Ånäbben)⁸

Denna fastighet stod nybyggd detta år så familjen flyttade nog dit detta år.

1890 St Johannesgatan 22 (kv. Ånäbben)⁹

Ligger i samma kvarter som föregående bostad, men oklart när familjen flyttade hit.

1894 Börjegatan 1 (kv. Windhem)¹⁰

Oklart när familjen flyttade hit.

1897 Järnbrogatan 2/Bergenstråhles gård (kv. Pistolen)¹¹

Oklart när familjen flyttade hit. Adressen är belagd första gången i Upsala adresskalender 1897.

1908 Vasagatan 1 C nb¹²

Sophie Klingberg nämner i sin dagbok att hon och Erland Theodor flyttar hit 1908. Fastigheten var nybyggd och klar för inflyttning i september 1908.

1914 Vasagatan 1 C 1tr¹³

Sophie Klingberg nämner i sin dagbok att hon flyttat upp en våning på hösten 1914.

⁷ Uppsala domkyrkoförsamlings husförhörlängd 1886-88.

⁸ Uppsala domkyrkoförsamlings husförhörlängd 1889-91.

⁹ Upsala adresskalender 1890.

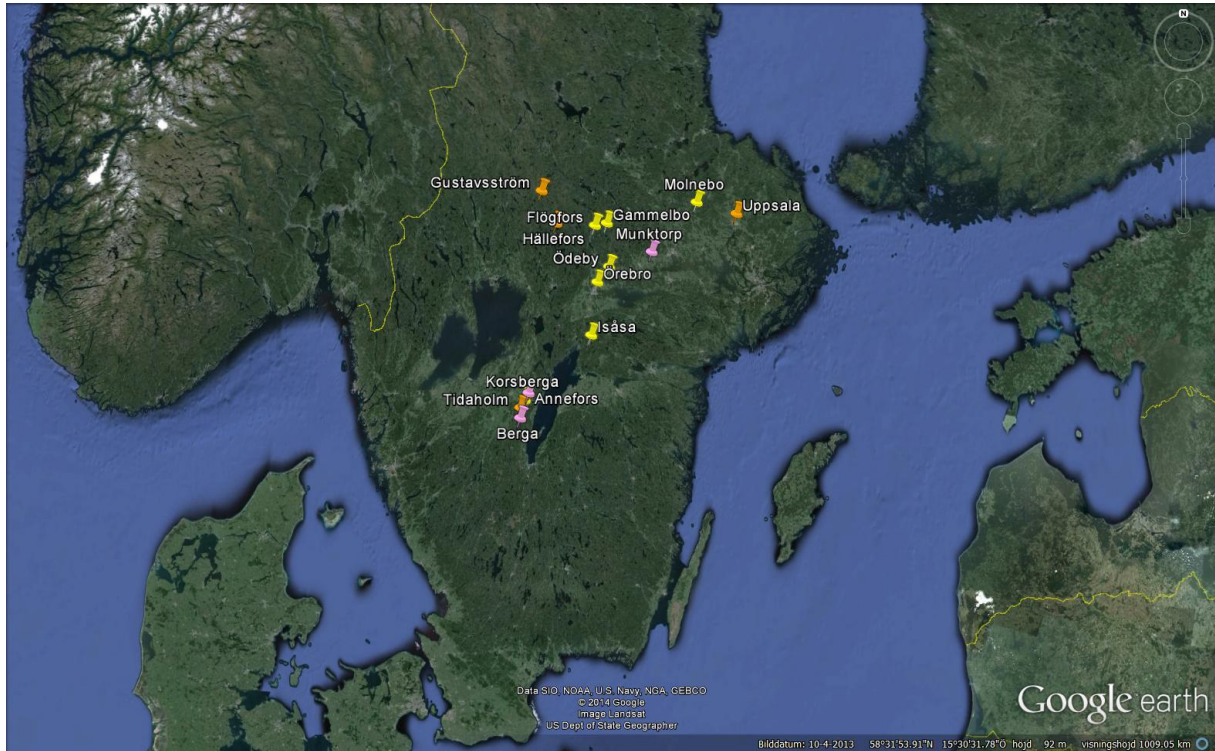
¹⁰ Uppsala domkyrkoförsamlings husförhörlängd 1893-96. Adressen Börjegatan 1 finns också som anteckning bland sonen Victor Klingbergs kvarlämnade handlingar.

¹¹ Upsala adresskalender 1897.

¹² Sophie Klingbergs dagbok.

¹³ Sophie Klingbergs dagbok.

Platser Erland Theodor och Sophie Klingberg bott 1821-1925:



Litteratur:

Adresskalendrar för Uppsala 1890, 1897

E. Th. Klingberg, *Släkten Klingberg*, Ahlströms & Cederbergs boktryckeri, Gefle 1906.

Sophie Klingberg, *Dagbokanteckningar 1908-22*. (otryckt)

Svenska släktkalendern 1915-16, 1919, 1936: Klingberg (från Klingsbo).

Uppsala domkyrkoförsamlings husförhörlängder/ församlingsböcker